



Privatfoto fra afslutningsceremonien ved Vinter-OL i Beijing 2022. Foto: Tobias Thune Jacobsen

# Potentialer i dansk sportsdiplomati i mødet med autoritære regimers sportswashing og propaganda

TOBIAS THUNE JACOBSEN

Artiklen beskriver, hvordan autoritære regimer udnytter sport til storpolitisk profilering og propaganda, og argumenterer for, at Danmark bør udvikle en mere sammenhængende strategi for at imødegå denne tendens og styrke dansk sportsdiplomati. Artiklen diskuterer europæisk sportspolitik og argumenterer for nødvendigheden af en selvstændig og værdibaseret dansk strategi. Den fremhæver, at det danske sportsdiplomati er fragmenteret og føres af flere organisationer gennem forskellige fora og kanaler uden formel koordinering. Artiklen præsenterer forslag til strukturelle reformer, der sigter mod at etablere en mere effektiv og helhedsorienteret tilgang.

TOBIAS THUNE JACOBSEN

Cand.scient. i humanistisk-samfundsvidenskabelig idrætsvidenskab

Diplom i ledelse

Udviklingskonsulent for Dansk Faldskærms Union

OL-atlet, Beijing 2022

[Tobias.Thune@live.dk](mailto:Tobias.Thune@live.dk)



## SPORT SOM MAGTINSTRUMENT I EN GLOBALISERET VERDEN

I en globaliseret verden, hvor magt ikke alene defineres af økonomisk og militær styrke, men også af kulturel og social indflydelse, har sport vist sig at være et effektivt redskab. Sportens seervenlighed og popularitet blandt verdensbefolkningen og dens funktion som national repræsentation er blandt årsagerne til, at sporten og store sportsbegivenheder som De Olympiske Lege (OL) er blevet en betydelig spillebrik i international politik. Sportens verden udgør meget mere end konkurrencer og medaljehøst. Den repræsenterer en arena for diplomati og kulturel udveksling, hvor nationer kan opbygge deres image og politiske indflydelse uden for de traditionelle diplomatiske kanaler. Sportens rolle strækker sig også til konfliktforebyggelse og fredsbevarelse, idet fælles sportsaktiviteter kan fungere som neutral platform til at bygge bro mellem sproglige, sociokulturelle og religiøse forskelle og nationer, der ellers er i konflikt.

*Sportswashing* er efterhånden blevet et etableret begreb i medierne i takt med en stigende global bevidsthed om, hvordan sport bruges som et redskab til at manipulere den offentlige opfattelse. Mediernes opmærksomhed på *sportswashing* er vokset, især i forbindelse med store sportsbegivenheder, hvor værtslande med tvivlsomme menneskerettighedsopfattelser eller kontroversielle politiske regimer har søgt at forbedre deres internationale omdømme. Der er talrige eksempler på sportsbegivenheder som De Olympiske Lege og verdensmesterskaber, såkaldte megaevents, der udnyttes af nationer til at styrke bilaterale relationer, fremme kulturel udveksling, styrke deres internationale omdømme og propaganda (Bonde, 2009; Burchell et al., 2015; Elsborg, 2017; Grix & Kramareva, 2017).

Flere spørgsmål rejser sig i dette henseende. Bør Danmark investere flere ressourcer i at øge sin indflydelse gennem sport? Hvor går grænsen for overpolitisering af sport? Hvordan skal Danmark reagere, når andre lande overpolitiserer

sporten? Kan vi udvikle nye strukturer og strategier, der styrker Danmarks position? Hvem har ansvaret, og hvordan skal samspillet være mellem relevante aktører: Idrætsorganisationer, centraladministrationen og folketingspolitikere? Risikerer vi at gå på kompromis med idrættens særegne autonomi i processen?

Artiklen diskuterer disse spørgsmål og undersøger, hvordan sport bruges til politiske formål med udgangspunkt i teoretiske begreber som *blød magt* (Nye, 2004) og *politikmonopol, overpolitisering og modpolitik* (Bonde, 2023). Artiklen belyser på den baggrund mulighederne for dansk sportsdiplomati og fremsætter forslag til strukturelle forandringer, der kan styrke Danmarks udenrigspolitiske position.

### SPORT SOM INSTRUMENT TIL BLØD MAGT

Blød magt (Nye, 2004) refererer til en form for indflydelse, der ikke er baseret på militær styrke eller økonomisk pres, men snarere på evnen til at forme andres opfattelser, værdier og adfærd gennem kulturel tiltrækning, diplomati og overbevisning. *Blød magt* udøves gennem ikke-tvangsmæssige midler og fokuserer på at skabe samarbejde, goodwill og sympati, i stedet for at påtvinge viljen gennem trusler eller belønninger. En central del af blød magt er opbygningen af en nations image og popularitet i den internationale arena. Dette kan opnås gennem kulturelt diplomati, hvor man fremmer sprog, kunst, uddannelse og andre kulturelle elementer for at skabe en positiv opfattelse af nationen.

*Blød magt* har i stigende grad fået fodfæste inden for idrætsvidenskaben som en tilgang til at forstå og analysere internationale sportsrelationer (f.eks. Elsborg, 2017; Burchell et al., 2015; Haghrian & Robles-Gil, 2021). Sporten er ikke kun et domæne for en fredelig kappestrid, men også en kompleks arena, hvor nationer og aktører udøver *blød magt* gennem kulturelt diplomati, imageopbygning og diplomatiske relationer.

### AUTORITÆRE REGIMERS TILTAGENDE INVOLVERING I SPORT

I lande med autoritære regimer spiller regeringen en mere direkte rolle i idrætsorganisationernes udenrigspolitiske anliggender, og sportsdiplomati er i nogle tilfælde en integreret del af udenrigspolitikken. I Rusland og Kina er der en betydelig statslig kontrol og involvering i idrætten (Ge et al, 2016; Harris et al, 2021). Regeringerne i begge lande bruger sport som et værktøj for national prestige og international anerkendelse (Freeman, 2012; Elsborg, 2017; Burchell et al., 2015; Harris et al, 2021). Idrætsorganisationer i Rusland og Kina er ofte underlagt centraliseret statslig styring, og regeringerne udøver kontrol over udvælgelse, træning og deltagelse i internationale konkurrencer. Der er en stærk fokusering på elitesport og medaljevinding i internationale konkurrencer, og idrætsudøvere i disse

lande udsættes ofte for intensiv træning og høje forventninger om præstationer (Ge et al, 2016). Kinesiske myndigheder har investeret betydeligt i at arrangere store sportsbegivenheder som De Olympiske Lege og verdensmesterskaberne i forskellige sportsgrene (Zheng, 2018; Freeman, 2012). Kina har brugt værtskabet af store sportsbegivenheder som Sommer-OL i Beijing 2008 og Vinter-OL i 2022 til at fremvise sin økonomiske styrke og organisatoriske evner samt at promovere sin kultur og teknologi. Rusland har også brugt sport til at styrke sin globale status som vært for begivenheder som Vinter-OL i Sochi i 2014 og FIFA World Cup i 2018. Kina og Rusland bruger sport som et redskab til at projicere deres magt og indflydelse globalt, samtidig med at de fremmer national enhed og stolthed – landene bruger sporten systematisk til storpolitisk profilering (Elsborg, 2017; Burchell et al., 2015).

I de seneste år er der også opstået nye former for *sportswashing*, hvor kontroversielle autoritære regimer finansierer hold, ligaer og begivenheder i demokratiske lande, som tillige er med til at placere atleter og deres fanmiljøer i en vanskelig situation (Boykoff, 2022). F.eks. har det kinesiske firma Alibaba Group, som primært er kendt for sin e-handelsplatform, været global partner for IOC siden 2017 (IOC, 2024). Der er også eksempler på russiske oligarker, som har investeret i europæiske fodboldklubber. Roman Abramovichs ejerskab af Chelsea FC er et af de mest kendte eksempler (Davis og Lock, 2023). Selvom brugen af sport til diplomatiske og politiske formål ikke er ny, er selve udtrykket ”*sportswashing*” blevet mere udbredt til at beskrive denne strategi. Det beskriver en bevidst og målrettet indsats for at vaske et dårligt ry rent gennem association med de positive og universelt anerkendte værdier, som sport ofte repræsenterer, såsom fair play, fællesskab og internationalt samarbejde. Nationer og organisationer bruger så at sige sport som et middel til at aflede opmærksomheden fra kontroversielle eller negative aspekter af deres handlinger eller politikker.

Hvor går grænsen for politisering af sport og hvornår er modpolitik legitimt?

Sportens verden er fyldt med symbolik og potentiale for at fremme både nationale og globale budskaber, men hvornår bliver denne politisering acceptabel, og hvornår overskrides en usynlig grænse?

Tre begreber kan anvendes til at beskrive den komplekse balancegang mellem sport og politik: *Politikmonopol*, *overpolitisering* og *modpolitik* (Bonde, 2020). Politikmonopol refererer til en værtsnations legitime ret til at politisere en sportsbegivenhed. Dette indebærer, at værtsnationen har en vis grad af ret til at præge begivenheden med politiske budskaber eller symbolik, som er anerkendt og accepteret inden for de rammer, der er sat af de internationale sportsorganisationer (Bonde, 2020). Det er f.eks. almindeligt, at værtsnationen til udnytter åbningsceremonien til OL. Til Vinter-OL i Beijing 2022 blev Kinas *politikmonopol* understreget gennem den nøje iscenesatte præsentation af landets teknologiske frem-

skridt og kulturelle rigdom under åbningsceremonien. Ceremonien inkluderede storslåede visuelle og kunstneriske præsentationer, der fremhævede Kinas status som en global supermagt og deres teknologiske og økonomiske succeser.

Når der er tale om *overpolitisering*, henvises der til situationer, hvor værtsnationen eller nationale forbund går ud over denne legitime ret (Bonde, 2020). Det betyder, at de blander sport og politik på en måde, der overskrider de accepterede grænser, og bruger sportsbegivenheder til at fremme deres politiske agenda på en måde, der ikke er i overensstemmelse med de retningslinjer, der er fastlagt af de internationale sportsorganisationer. Der opstod også elementer af *overpolitisering* ved OL i Beijing 2022, som skabte grundlag for *modpolitik*. Flere nationer, atleter og internationale organisationer kritiserede Kina for at bruge OL som en platform til at dække over deres menneskerettighedskrænkelser. Danmark besluttede derfor sammen med flere andre vestlige lande at deltage i en diplomatisk boykot af Vinter-OL 2022 i Beijing som en protest mod Kinas menneskerettighedsproblemer, især i forhold til behandlingen af uighurerne i Xinjiang (Løppenthin, 2022). Boykotten betød, at danske politikere og regeringseksponenter ikke deltog i begivenhederne, selvom atleterne stadig konkurrerede. Denne handling kan ses som modpolitik, hvor nationer manifesterede deres modstand mod Kinas *overpolitisering* af vinter-OL. Boykotten blev betragtet som legitim *modpolitik* på grund af de omfattende og veldokumenterede menneskerettighedskrænkelser i Kina, som mange lande følte, de ikke kunne ignorere uden at kompromittere deres egne værdier og internationale forpligtelser. *Modpolitik* er altså legitim i denne sammenhæng, fordi nationerne ønskede at understrege, at de ikke ønskede at blive associeret med eller brugt i Kinas politiske propaganda.

## DEN DANSKE IDRÆTSMODEL SET I LYSET AF EUROPÆISK SPORTSPOLITIK

Flere europæiske lande arbejder i overensstemmelse med den Internationale Olympiske Komité (IOC) sammen for at støtte principperne og modvirke politisering gennem deres nationale olympiske komitéer, som i Danmarks tilfælde er Danmarks Idrætsforbund (DIF). Blandt EU-lande hersker der bred enighed om, at sport og politik bør adskilles. Det fremgår da også af EU's *White Paper on Sport*, at medlemslandene opfordres til at holde sporten fri for politisk indblanding, og at sporten ultimativt skal fungere som et middel til at fremme dialog og forståelse (Europa-Kommissionen, 2007). Ligesom flere EU-landes politikker om sport, søger DIF at fremme olympiske værdier og generelt at modvirke politisk indblanding samt at fremme sportens integritet og autonomi (DIF, 2021). I tråd med denne stræben og på baggrund af en tiltagende politisering af sporten indførte IOC i 2020 en ny regel, regel 50, som forbyder enhver form for demonstration eller politisk,

religiøs eller racemæssig propaganda, herunder ”*Gestures of a political nature, like a hand gesture or kneeling*” (IOC, 2020).

I flere EU-lande nyder idrætten en særlig autonomi. Dansk idræt beror på et særligt armlængdeprincip og er kendetegnet ved en særlig høj grad af autonomi, også mere end i sammenligning med andre europæiske og nordiske lande (Jacobsen 2021; Jacobsen 2024; Ibsen, 1995; Ibsen og Eichberg, 2006). DIF og de danske idrætsforeninger er generelt uafhængige af direkte statslig kontrol. De opererer med en høj grad af autonomi og selvbestemmelse, hvor staten primært spiller en støttende rolle gennem finansiering og rammevilkår (Jacobsen, 2021; Jacobsen, 2024). Dansk idræt er bygget op omkring en demokratisk model, hvor foreningerne styres af deres medlemmer, og hvor beslutninger træffes af de aktive medlemmer gennem generalforsamlinger og valgt ledelse. Princippet om idrættens autonomi er da med til at forklare, hvorfor den danske regering i et historisk perspektiv har afholdt sig fra at blande sig i udenrigspolitisk sammenhæng og f.eks. har overladt beslutninger om boykot til idrætsorganisationerne (Bøje og Riskjær, 2023:53). Folketingspolitikkerne har skubbet ansvaret fra sig, hvilket helt naturligt har ført til, at idrætsorganisationerne har ført udenrigspolitikken. DIF skal derfor navigere i et komplekst landskab af politiske, internationale og nationale interesser, samtidig med at de respekterer og fremmer idrættens autonomi og uafhængighed.

IOC og EU-landenes generelle ønske om at modvirke politisk indblanding kan være med til at begrunde, hvorfor der ikke nødvendigvis findes detaljerede skriftlige strategier, som specifikt retter sig mod at bekæmpe andre landes overpolitisering af sport. Det skal dog bemærkes, at selvom europæiske lande ikke nødvendigvis har skriftlige strategier specifikt mod andre landes *overpolitisering*, så afslører deres diplomatiske engagement og støtte til internationale regler og standarder samt den offentlige debat i medierne en klar holdning mod politisk udnyttelse af sport. Danmark er blandt de EU-lande, som har gjort sig bemærket i nyere tid i en international idrætspolitisk sammenhæng. Afsløringerne af russisk statsdoping til Vinter-OL i Sotji 2014 vakte stor opsigt, og den daværende danske kulturminister, Bertel Haarder, tog initiativ til en kampagne, hvor han samlede EU's sportsministre i en fælles opfordring om at udelukke Rusland fra OL (Bøje og Riskjær, 2023:207). Haarders initiativ skabte en platform og en formel opfordring, som DIF og andre nationale og internationale sportsorganisationer kunne støtte og tilslutte sig. DIF reagerede efter Haarders initiativ, hvor de aktivt støttede hans kampagne og bidrog til de fælles udtalelser og beslutninger fra nordiske og internationale sportsorganisationer. Deres samspil illustrerer, hvordan politisk lederskab og sportsorganisationers handlinger kan arbejde i tandem for at adressere større geopolitiske og sportslige udfordringer. I 2022 var det dog formanden for DIF, Hans Natorp, som markerede sig på en generalforsamling i sammenslutningen af olympiske komitéer (ANOC) i Sydkorea, hvor han udvandrede i protest mod Ruslands overpolitisering af mødet

(Jacobsen og Mignon, 2022). Den danske *modpolitik* faldt ikke i god jord hos formanden for IOC, Thomas Bach, som udtalte, at Danmark er en del af et mindretal, der ønsker Rusland og Hviderusland udelukket fra møder i olympisk sammenhæng (Jacobsen og Mignon, 2022). Da IOC anbefalede, at russiske og belarusiske atleter igen skulle have lov til at deltage i internationale konkurrencer, såfremt de dystede under neutralt flag, gik Danmark med i en fælles udtalelse fra de nordiske olympiske og paralympiske komitéer samt de nordiske nationale idrætsforbund om krigen mellem Ukraine og Rusland (Ritzau, 2022). Udtalelsen blev sendt til den internationale olympiske komité (IOC), de europæiske olympiske komitéer (EOC), sammenslutningen af olympiske komitéer (ANOC), den internationale paralympiske komité (IPC) og de europæiske paralympiske komitéer (EPC) (Ritzau, 2022).

*”The Russian aggression in Ukraine is escalating. Under these circumstances, it will be unacceptable to open up for Russian and Belarusian international sports participation. We stand firmly in our position. Now is not the right time to consider their return. We call upon the Olympic and Paralympic Movement and all international sports organisations to continue to show solidarity with the Ukrainian people and the demand for peace. We give our full support to the recommendations of no participation of all Russian and Belarusian athletes and officials in international sports.”*

Europa-Kommissionens målsætning om, at sporten skal kunne fungere som et middel til at fremme dialog og forståelse mellem lande, der er i konflikt, viser sig at være vanskelig at omsætte i praksis. Krigen mellem Rusland og Ukraine har skærpet opmærksomheden på den tætte sammenhæng mellem sport og politik. Konflikten har tydeliggjort, hvordan sport kan blive et redskab i geopolitiske magtkampe, og har aktualiseret debatten om sportsverdens rolle i politiske konflikter og internationale relationer.

Mens Bertel Haarder i 2014 tog initiativ til at samle EU’s sportsministre i en fælles opfordring om at udelukke Rusland fra OL, og DIF fulgte trop, skabte DIF opsig, da organisationen i 2022 udvandrede fra en generalforsamling i ANOC i protest mod Ruslands overpolitiseret af mødet. Det skal dog bemærkes, at DIF’s handlinger sandsynligvis har været nøje koordineret med centraladministrationen og relevante ministre. Ikke desto mindre rejser det spørgsmål om, hvad der præcist udløser en modpolitisk reaktion, og hvordan sådanne handlinger kan variere i deres udtryk og timing. Det er bemærkelsesværdigt og til tider inkonsekvent, hvad der fremkalder en modreaktion, og hvilken rolle både politiske initiativer og sportsorganisationers beslutninger spiller i denne komplekse dynamik. Det rejser i virkeligheden en interessant forskningsmulighed, da det kunne være værdifuldt at undersøge, hvad der præcist udløser modpolitiske reaktioner i sportsverdenen,

og hvilke faktorer der bestemmer, hvordan og hvornår sådanne reaktioner finder sted.

## ELITEIDRÆTTENS VÅBENKAPLØB OG OPRUSTNINGEN AF DANMARKS BLØDE MAGT

Det er ikke kun autoritære regimer, der øger deres investeringer i international sport. Danmark har også øget sine ressourcer i international sport og har stadig større fokus på sportens politiske rolle.

I 2007 offentliggjorde regeringen en handlingsplan for at tiltrække store sportsbegivenheder, og som direkte følge heraf blev Sport Event Denmark (SEDK) oprettet som en selvejende institution under Kulturministeriet (Kulturministeriet, 2024). I 2014 blev SEDK sat på fordelingsnøglen i udlodningsloven, som sidenhen har sikret den grundlæggende finansiering. Rammeaftalen mellem Kulturministeriet og SEDK, som beskriver organisationens vision, mål og mission, indeholder klare strategiske elementer til at styrke Danmarks bløde magt gennem tiltrækningen af internationale sportsbegivenheder. Sidenhen har Danmark været vært for flere internationale sportsbegivenheder, herunder cykelløbet Tour de France 2022, som udgør væsentlige investeringer og er med at sætte Danmark på det globale sportskort. Denne strategiske tilgang blev yderligere konkretiseret i 2016, hvor Kulturministeriet i samarbejde med en bred vifte af interessenter inden for idrætten udarbejdede de idrætspolitiske sigtelinjer. De idrætspolitiske sigtelinjer giver et fælles billede af statens idrætspolitiske prioriteringer og ønsker til indsatser på idrætsområdet. Sigtelinjerne har bl.a. fokus på at styrke idrættens potentiale for branding og markedsføring, tiltrækning af turister, fremme af national stolthed og fællesskabsfølelse (Kulturministeriet, 2016).

Betragtes den samlede støtte til eliteidrætten i Danmark, kommer den fra flere kilder og sektorer. Centralt i denne struktur står Team Danmark (TD) og Danmarks Idrætsforbund (DIF), som spiller afgørende roller i at fremme eliteidræt. Finansieringen af DIF og TD, de primære organisationer ansvarlige for støtte og udvikling af elitesport i Danmark, er steget over tid. Hvis det seneste finanslovsudspil i 2024 vedtages, bliver det tredje finanslov i træk, hvor TD får tilført ekstra midler fra regeringen (Knudstrup, 2024). Samtidig har DIF i de senere år opjusteret deres internationale arbejde. Det fremgår bl.a. af DIF's internationale strategi og DIF's politiske program, at DIF arbejder strategisk med at få danske idrætspolitikere valgt til internationale topposter, at DIF ønsker at styrke samarbejdet med den danske centraladministration, herunder Kulturministeriet, Udenrigsministeriet, Erhvervsministeriet, Klima- og Miljøministeriet samt nationale civilsamfundsorganisationer med internationale aktiviteter (DIF, 2021; DIF, 2021A). Danmark er i øvrigt et af meget få lande i verden, hvor eliteidrætten er forankret i lovgivning.



Team Danmark, som blev stiftet i 1984 under lov om eliteidræt, blev stiftet med det primære formål at styrke danske atlethers konkurrenceevne internationalt (lov om eliteidræt, 2007). Oprettelsen af Team Danmark markerede starten på en ny æra med en mere struktureret og systematisk strategi for elitesporten. Eliteidrætten modtager endvidere indirekte støtte via kommunerne som investerer i moderne træningsfaciliteter og er med til at give atleterne gode betingelser for at træne og konkurrere. Derudover har 23 elitekommuner indgået samarbejdsaftaler med Team Danmark, hvor de forpligter sig til at investere i at forbedre rammerne for eliteidræt og talentudvikling inden for udvalgte sportsgrene (Frandsen et al., 2024). I 2024 udgjorde det samlede beløb på tværs af de 23 kommuner ca. 50 millioner skattekrone (Frandsen et al., 2024). TD har desuden sat fokus på *dual career*, hvorfor flere uddannelsesinstitutioner tilbyder særordninger til eliteatleter. Kombinationen af direkte og indirekte støtte skaber et omfattende støtteapparat, som er essentielt for udviklingen af dansk eliteidræt. Mens direkte støtte tilbyder umiddelbare ressourcer og muligheder for atleterne, giver indirekte støtte en solid base, der understøtter både sportsinfrastruktur og den bredere sportskultur. Der er helt tydeligt sket en oprustning af dansk eliteidræt, som reflekteres i den omfattende og systematiske støtte, der ydes til atleter og idrætsforbund gennem både DIF og TD.

Ud over den direkte støtte til eliteidrætten gennem TD og DIF samt den indirekte støtte fra kommunerne, udnytter Danmark også store sportsbegivenheder som OL til at fremme Danmarks bløde magt, f.eks. gennem VisitDenmark. VisitDenmark blev etableret ved lov som Danmarks officielle turismeorganisation med det primære mål at fremme Danmark som en attraktiv rejsedestination (Lov om VisitDenmark). Under OL i Paris 2024 havde VisitDenmark en markant tilstedeværelse med en dansk pavillon ved Champs-Élysées, hvor både gæster og lokale blev inviteret til at opleve danske værdier og kultur (Koefoed, 2024). Tilstedeværelsen ved OL illustrerer tydeligt blød magt, idet VisitDenmark aktivt benytter kulturelle og sociale indsats til at forme en positiv opfattelse af Danmark på den globale scene. Danmark er altså involveret på flere niveauer og på tværs af sektorer for at fremme blød magt. Regeringen samarbejder bredt med erhvervslivet og kulturelle institutioner for at promovere dansk kultur og danske værdier. Dette tværsektorielle samarbejde skaber en samlet indsats, hvor både sport, kultur og erhvervsliv spiller en rolle i at styrke Danmarks image og tiltrække opmærksomhed globalt. Sammen bidrager aktiviteterne til at fremme Danmarks bløde magt og positionere Danmark som en relevant aktør på den internationale scene, der kan engagere og inspirere andre lande.

Samlet set kan der argumenteres for, at der eksisterer en fragmenteret form for dansk *blød magt*-strategi.

## MANGLENDE STRATEGIER MOD AUTORITÆRE REGIMERS OVERPOLITISERING AF SPORT

Der eksisterer ikke en skriftlig strategi eller eksplicit reference til bekæmpelsen af autoritære regimers overpolitisering af sport, hverken fra Kulturministeriet, Udenrigsministeriet, DIF, TD eller SEDK. Alligevel viser artiklens eksempler, at Danmark har reageret med modpolitik, når autoritære regimer har overpolitiseret sporten.

Der kan være flere årsager til, at europæiske lande ikke har udarbejdet politiske strategier specifikt rettet mod at bekæmpe autoritære regimers overpolitisering og anvendelse af sport som *blød magt*. Sport er først og fremmest en stor økonomisk sektor med betydelige kommercielle interesser. Store sportsbegivenheder, sponsoraftaler og mediaaftaler kan være økonomisk fordelagtige for europæiske lande og virksomheder, hvilket kan gøre det mindre attraktivt at tage en stærk politisk stilling, som kan true disse indtægtskilder. Sport betragtes ofte som en apolitisk aktivitet, selvom det i praksis ikke er tilfældet. Mange europæiske lande kan være tilbageholdende med at blande sport og politik officielt, da det kan føre til kontroverser og potentielt underminere det globale sportssamarbejde. Derudover har europæiske lande ofte komplekse diplomatiske forhold til autoritære stater. En direkte politisk strategi, der sigter mod at modarbejde disse staters brug af sport som blød magt, kan komplicere disse forhold og føre til diplomatiske konflikter. Der kan også være tale om en manglende international konsensus, som gør det vanskeligt at etablere en enhedsfront mod autoritære regimers overpolitisering af sporten. Internationale sportsorganisationer som IOC eller Fédération Internationale de Football Association (FIFA) har stor indflydelse, og deres beslutninger kan overtrumfe individuelle landes politikker. Europas forskellige lande har varierende historiske og kulturelle forhold til både sport og autoritære regimer. Disse forskelle kan gøre det svært at udvikle en samlet strategi, der passer til alle. At udforme en sådan strategi kræver ikke mindst en klar definition af, hvad der præcist udgør "overpolitisering" af sport, og en aftale om, hvordan og hvornår sport må anvendes som et redskab til blød magt. Det kan være svært at nå til enighed om. Bedømmelsen af, hvorvidt sport overpolitiseres, kan være subjektiv og afhænger af forskellige perspektiver og værdier. Hvad der opfattes som passende brug af sport til at fremme nationale interesser kan variere betydeligt mellem forskellige kulturer og lande. Beslutningen om diplomatisk boykot af Vinter-OL i Beijing 2022 blev f.eks. mødt med overraskelse, da Danmark i begyndelsen ikke havde en stribe af EU-lande i ryggen, og alligevel blev beslutningen mødt med fuld opbakning fra DIF (Løppenthin, 2022). Historiske begivenheder og geopolitiske rivaliseringer kan også påvirke sportens politiske dimension. Danmark har siden 2021 og over flere omgange forgæves forsøgt at samle EU-landene i en fælles indsats mod *sportswashing* (Kulturministeret, 2023). Netop derfor er det vigtigt, at Danmark

udvikler en selvstændig strategi og sideløbende opsøger alliancer med nationer, der deler Danmarks værdisæt.

## DANSK SPORTSDIPLOMATI ER FRAGMENTERET

Danmarks brug af blød magt gennem sport er karakteriseret ved en fragmenteret og autonom udøvelse, hvor flere aktører spiller centrale roller uden direkte regeringskontrol. DIF og de statslige selvejende institutioner TD og SEDK arbejder i nogen grad uafhængigt for at fremme Danmarks interesser internationalt gennem sporten. Der hersker dog ingen tvivl om, at aktørerne koordinerer med hinanden og med staten. DIF har adgang til direkte indflydelseskanaler inden for forvaltningen og anvender desuden indirekte strategier, såsom mediestrategier og mobiliserings-tiltag, for at påvirke beslutningsprocesser (Jacobsen, 2021). Ikke desto mindre bidrager DIF, TD og SEDK gennem forskellige kanaler og på hver deres måde til Danmarks positive image og indflydelse ved at understøtte talentudvikling, afholde internationale sportsbegivenheder og fremme dansk sportsånd globalt. Dansk sportsdiplomati føres dermed i nogen udtrækning af institutioner, der formelt set er uafhængige af regeringspolitikken, med en mindre offentlig ansvarlighed samt mindre engagement og indblik i geopolitiske forhold. Selvejende organisationer har ofte ikke den samme grad af ansvarlighed som regeringer over for offentligheden. De træffer beslutninger uden direkte inddragelse af borgerne og kan heller ikke holdes ansvarlige på samme måde som regeringer. Når idrætsorganisationer begynder at agere som udenrigspolitiske aktører, kan det skabe forvirring eller modstridende budskaber med den officielle politik, som staten forsøger at fremme. Det kan i sidste ende underminere den samlede sammenhæng i en nations udenrigspolitiske indsats. Der kan også argumenteres for, at internettet og sociale medier har transformeret magtbalancen ved at gøre atleter og idrætsorganisationer til større magtaktører, hvilket fører til en spredning af magt væk fra regeringer til ikke-statslige aktører. DIF understreger selv behovet for, at det internationale arbejde inden for sporten bliver bedre integreret i det danske diplomatiske arbejde (DIF, 2021A; DIF, 2020). Danmark bør sikre den demokratiske repræsentation i beslutningsprocesser ved at inkludere en bredere vifte af interessenter, f.eks. ved at etablere rådgivende udvalg. Herigennem kan der skabes en integreret, demokratisk og effektiv tilgang til at udøve *blød magt* gennem sport, hvor flere aktører samarbejder under en samlet national strategi.

## NYE VEJE FOR ET VÆRDIBASERET DANSK SPORTSDIPLOMATI

Udenrigspolitik handler ofte om at opretholde diplomatiske relationer, forhandle internationale aftaler og løse konflikter på en måde, der kræver koordination og

konsistens på tværs af forskellige politikområder. En formaliseret struktur mellem centraladministrationen og DIF kunne være en effektiv måde at koordinere og styrke Danmarks sportsdiplomati på. Et sådant forum kunne sikre, at der er en strategisk sammenhæng mellem sportslige aktiviteter og Danmarks udenrigspolitiske mål. Strategiske og politiske beslutninger bør ske ud fra en helhedsvurdering. Regeringen har adgang til et bredt spektrum af oplysninger og ressourcer, herunder diplomati, økonomi, militær og efterretningstjenester, der giver mulighed for at forstå de komplekse dynamikker i international politik og træffe beslutninger baseret på en helhedsorienteret tilgang. Ved at samarbejde tæt kan centraladministrationen, DIF og relevante interessenter udvikle fælles strategier for deltagelse i internationale sportsbegivenheder og organisering af internationale sportsbegivenheder i Danmark. I praksis kunne der etableres et idrætspolitisk råd bestående af repræsentanter fra DIF, TD, SEDK, Atletkomitéen, Udenrigsministeriet, Kulturministeriet og universiteter med henblik på at koordinere indsatsen. Rådets tværsektorielle sammensætning skulle sikre, at alle relevante perspektiver og eksperter bliver inddraget, og at sportspolitikken er i tråd med Danmarks overordnede udenrigspolitiske mål og værdier.

Endvidere kræver inddragelsen af TD og SEDK i en formaliseret struktur for dansk sportsdiplomati en grundig diskussion af deres uafhængighed. På et organisatorisk plan adskiller TD og SEDK sig ikke uvæsentligt fra DIF. Mens DIF er en paraplyorganisation, som fungerer som en frivillig medlemsorganisation, der repræsenterer idrætsforeninger og -forbund i Danmark, er TD og SEDK mere specialiserede institutioner, nedsat af regeringen, der fokuserer henholdsvis på eliteidræt og internationale sportsbegivenheder. DIF har en vis grad af autonomi i forhold til, hvordan de organiserer og driver aktiviteter inden for idrætten (Jacobsen, 2024). TD og SEDK har derimod mere specifikke opgaver, der er nært knyttet til statslige mål og politikker, hvilket kan gøre dem mindre uafhængige. Da begge institutioner er underlagt Kulturministeriet, kan deres evne til at handle autonomt og prioritere de internationale aspekter af sportspolitikken blive komprimeret. Derfor er det essentielt at problematisere, hvordan deres roller kan påvirkes af politiske beslutninger og prioriteter i Kulturministeriet. Hvis de er underlagt en overordnet politisk dagsorden, kan det skygge for deres potentiale til at bidrage til dansk sportsdiplomati. For at skabe en effektiv struktur bør man overveje, hvordan man kan sikre, at deres input og beslutninger kan træffes med en vis grad af uafhængighed, samtidig med at de er i tråd med de overordnede politiske mål. Det kunne være nyttigt at etablere klare retningslinjer for, hvordan de kan samarbejde med andre aktører, samtidig med at deres institutionelle identitet og mål respekteres.

Der skal udarbejdes et kommissorium for at skabe klarhed omkring rollerne og ansvarsområderne for organisationerne i det idrætspolitiske råd. Processen bør begynde med en grundig analyse af de nuværende strukturer og relationer mel-

lem aktørerne, herunder hvordan TD og SEDK kan spille en konstruktiv rolle i det sportsdiplomatiske landskab, uden at deres bidrag bliver undergravet af deres tilknytning til Kulturministeriet. Herefter bør der defineres specifikke mål for sportsdiplomati, fastlægges retningslinjer for samarbejde og udarbejdes konkrete handlingsplaner. Endelig bør der indføres mekanismer til løbende evaluering, så det bliver muligt at justere strategierne i takt med ændringer i det internationale sportslandskab.

Helt grundlæggende er det afgørende, at idrætsorganisationerne er en del af dette råd og har en stemme for at bevare idrættens grundlæggende autonomi. Idrætten må ikke spændes for en politisk vogn og udnyttes som politisk værktøj til at føre symbolpolitik. Rådets hovedformålet skal være, at regeringen og idrætsorganisationerne skal koordinere deres indsatser og styrke hinanden i deres respektive fora, samtidig med at de skal have vis uafhængighed. Autoritære regimers overpolitisering af sporten kræver ofte en kontekstafhængig vurdering, der tager hensyn til de specifikke omstændigheder og interesser, der er involveret. En vis fleksibilitet og hurtig beslutningstagning skal sikres, mens regeringen har mulighed for at støtte og fremme initiativer, der er i overensstemmelse med Danmarks udenrigspolitiske interesser. På den måde sikres, at danske idrætspolitikere har regeringens opbakning, så det politiske pres kan koordineres på tværs af kanaler og gensidigt forstærke effekten.

Det idrætspolitiske råd skal lede udviklingen af en klar sportsdiplomatisk strategi, som præciserer, hvordan sport kan bruges som et redskab til at fremme fred, forståelse og samarbejde mellem nationer. Der bør udarbejdes en detaljeret handlingsplan, der identificerer specifikke områder, hvor Danmark kan påvirke idrætspolitikken på internationalt plan. Det kan omfatte at lobbye for bestemte politiske tiltag, samarbejde med andre EU-lande om fælles dagsordener og at definere klare mål for Danmarks formandskab i EU. Derudover skal strategien indeholde tydelige retningslinjer for, hvordan Danmark håndterer situationer, hvor sport bliver overpolitiseret af andre lande.

En formel struktur og etablering af et idrætspolitisk råd kan legitimere Danmarks Idrætsforbund (DIF) som den ansvarlige hovedorganisation for idrætten. Det bør være i DIF's interesse, da det giver mulighed for at styrke DIF's indflydelsesmuligheder og fastholde deres privilegerede og institutionaliserede position (Jacobsen, 2021). Ved at etablere et idrætspolitisk råd, der fungerer som en koordinerende og rådgivende enhed, kan DIF opnå større anerkendelse og autoritet både nationalt og internationalt. Det vil styrke DIF's rolle i politiske beslutningsprocesser og mulighederne for at påvirke lovgivning og politiske initiativer.

## LITTERATURLISTE

- Bonde, H. (2009). Dansk idræt og den nazistiske udfordring i 1930'erne. *Forum for Idræt*, 25(1). <https://doi.org/10.7146/ffi.v25i1.31594>
- Bonde, H. (2020). *Med kroppen ind i kulturen – idrætshistoriske strejflys*. Syddansk universitetsforlag.
- Burchell, K., O'Loughlin, B., Gillespie, M., & Nieto McAvoy, E. (2015). Soft power and its audiences: Tweeting the Olympics from London 2012 to Sochi 2014. *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, 12(1), 413-437.
- Bøje, C. og Riiskjær, S. (2023). *Dansk Idrætspolitik – Idrætten i Kulturministeriet gennem 50 år*. Gads forlag. 1. udgave, 1. oplag.
- Davis, R. & Lock, S. (2023). Chelsea FC face new questions over how Roman Abramovich funded success. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/15/chelsea-fc-face-new-questions-over-how-roman-abramovich-funded-success>
- Danmark Idrætsforbund. (2021). *Politisk Program 2021-2024*. Idrættens Hus, Brøndby. Marts 2020.
- Danmarks Idrætsforbund. (2021A). *DIF's internationale strategi 2021-2025*. Idrættens Hus, Brøndby. Juni 2021, 1. udgave.
- Danmarks Idrætsforbund. (2024). *Talent- og eliteudvikling i DIF*. <https://www.dif.dk/om-dif/det-arbejder-vi-for/talent-og-eliteudvikling>
- Europa-Kommissionen. (2007). *Hvidbog om sport*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391>
- Elsborg, S. (2017). Åbningsceremonien ved OL i Sotji 2014. *Forum for Idræt*, 32(1). Doi: 10.7146/ffi.v32i1.95970
- Frandsen, M., Knudsen, J., Hansen, R. og Ole, Ø. (2024). Kommuner bruger i år 50 millioner skatte kroner på at støtte sportstalenter. *Danmarks Radio*. [https://www.dr.dk/nyheder/kommuner-bruger-i-aar-50-millioner-skattekroner-paa-stoette-sportstalenter?fbclid=IwY2xjawEevJNleHRuA2FlbQIxMAABHULP645Kd1HOjKb-uF9jVWaHp-Ka4gBEfD3paazN8aiOGJZcVHtdhS-IQ3w\\_aem\\_tKY\\_RJG7CoDeCKkAU9T8XA](https://www.dr.dk/nyheder/kommuner-bruger-i-aar-50-millioner-skattekroner-paa-stoette-sportstalenter?fbclid=IwY2xjawEevJNleHRuA2FlbQIxMAABHULP645Kd1HOjKb-uF9jVWaHp-Ka4gBEfD3paazN8aiOGJZcVHtdhS-IQ3w_aem_tKY_RJG7CoDeCKkAU9T8XA)
- Freeman, K. (2012). Sport as swaggering: utilizing sport as soft power. *Sport in Society*, 15(9), 1260–1274. <https://doi.org/10.1080/17430437.2012.690403>
- Ge, Y., Schinke, R., Dong, D., Lu, C., Si, G., & Oghene, O. (2016). Working with Chinese Olympic athletes in their national sport system: From the conceptual to a proposed research–practice integration. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17(1), 5–17. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2016.1164227>
- Grix, J., & Kramareva, N. (2017). The Sochi Winter Olympics and Russia's unique soft power strategy. *Sport in society*, 20(4), 461-475.

- Haghirian, M., & Robles-Gil, P. (2021). Soft power and the 2022 world cup in qatar: learning from experiences of past mega-sporting event hosts. *Tajseer journal*, 3(2). Doi: 10.29117/tis.2021.0074
- Hansen, J. (1995). Berlin 1936 - De Olympiske Lege. I: *Dansk Idrætsliv – Den moderne idræts gennembrud 1860 – 1940*. 1. udgave, 2. oplag. Danmarks Idrætsforbund.
- Harris, S., Dowling, M., & Houlihan, B. (2021). An analysis of governance failure and power dynamics in international sport: the Russian doping scandal. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 13(3), 359–378. <https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1898443>
- Ibsen, B. (1995). *Tipsloven*. I: *Dansk Idrætsliv - Velfærd og fritid, 1940-1996*. Bind 2. 1. udgave 2. oplag. Gyldendal. 35-49.
- Ibsen, B. & Eichberg, H. (2006). *Dansk Idrætspolitik. Mellem frivillighed og statslig styring*. København: Idrættens analyseinstitut.
- International Olympic Committee. (2020). Rule 50 Guidelines Developed by the IOC Athletes' Commission. <https://olympics.com/athlete365/app/uploads/2020/12/Rule-50-Guidelines-Tokyo-2020.pdf>
- International Olympic Committee. (2024). Alibaba is supporting the implementation of Olympic agenda 2020+5 through its innovative cloud and e-commerce technologies. <https://olympics.com/ioc/partners/alibaba>
- Jacobsen, M & Mignon, J. (2022). Dansk formand udvandrere fra OL-topmøde efter video med 'upassende propaganda' fra Rusland. *Danmarks Radio*. <https://www.dr.dk/sporten/dansk-formand-udvandrere-fra-ol-topmoede-efter-upassende-propaganda-video-fra-rusland>
- Jacobsen, T. T. (2021). Demokrati, magt og politik: Idrætsorganisationernes politiske indflydelse under COVID-19. *Forum for Idræt*, 37(1), 258–284. <https://doi.org/10.7146/ffi.v37i1.129289>
- Jacobsen, T. T. (2023). Frivilligkrise eller frivillighed under forandring? Når traditionelle foreningsrammer møder moderne frivillighed. *Forum for Idræt*, 37(2), 72–81. <https://doi.org/10.7146/ffi.v37i2.135512>
- Jacobsen, T. T. (2024). Forandringer i idrættens styringssystemer: Øget fokus på klimaindsats og digitalisering fører til nye styringsformer. *Forum for Idræt*, 39, 57–85. <https://tidsskrift.dk/forumforidraet/article/view/145162>
- Jensen, C. T. (2015). Tyskland, Norden og sporten under Anden Verdenskrig: Den tyske sportspresses fremstilling af det tysk-nordiske sportssamarbejde 1939-1943. *Forum for Idræt*, 31, 75–86. <https://doi.org/10.7146/ffi.v31i0.109046>
- Knudstrup, A. (2024). Regeringen vil øge Team Danmark-Støtte med 35 millioner. *Idrætsmonitor*. <https://idraetsmonitor.dk/nyheder/art10045989/Regeringen-vil-%C3%B8tte-med-35-millioner>

- Koefoed, G. (2024). Dansk OL-pavillon koster to-cifret millionbeløb: »Vi føler os forpligtet af, at det er offentlige midler, vi bruger. Idrætsmonitor. <https://idraetsmonitor.dk/nyheder/art10018321/%C2%BBVi-f%C3%B8ler-os-forpligtet-af-at-det-er-offentlige-midler-vi-bruger%C2%AB>
- Kulturministeriet. (2016). Idrætspolitiske sigtelinjer. 8. januar 2016.
- Kulturministeriet. (2023). Sportswashing, medier og betaling til musikere fylder for minister på EU-rådsmøde [Pressemeddelelse]. <https://kum.dk/aktuelt/nyheder/sportswashing-medier-og-betaling-til-musikere-fylder-for-minister-paa-eu-raadsmoede>
- Kulturministeriet. (2024). Organisationer og rammeaftaler. <https://kum.dk/kulturomraader/idraet/organisationer-og-rammeaftaler>
- Lov om eliteidræt. (2007). Bekendtgørelse af lov om eliteidræt LBK nr 1332 af 30/11/2007. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2007/1332>
- Lov om Visitdenmark. (2019). Bekendtgørelse af lov om Visitdenmark LBK nr 243 af 15/03/2019. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/243>
- Løppenthin, D. R. (2022). Det officielle Danmark Boykotter OL i Kina. <https://www.altin-get.dk/artikel/det-officielle-danmark-boykotter-ol-i-kina>
- Møller, L. & Petersen, G. (2009). Sønderborg kommune - Idrætten i et spændingsfelt mellem kultur og sundhed. I: Nye stier i den kommunale idrætspolitik. (pp. 249-267). København: Idrættens.
- Nielsen, N. K. (1995). Idræt og medierne. I: Dansk Idrætsliv – Den moderne idræts gennembrud 1860 – 1940. 1. udgave, 2. oplag. Danmarks Idrætsforbund.
- Nye, J. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. PublicAffairs, New York.
- Ritzau (2022). Fælles nordisk udtalelse om Rusland/ukraine. <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/13660331/faelles-nordisk-udtalelse-om-ruslandukraine?publisherId=1874227&lang=da>
- Rådet for Den Europæiske Union (2016). Konklusioner om sportsdiplomati. EU-Tidende, C 467, 12-14. CELEX: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016XG1215\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016XG1215(03))
- Schantz Lauridsen, P. (2022). ”Paa Slaget 15.45 tog Transmissionen fra Berlin fat”: De Olympiske Lege 1936 – en mediebegivenhed i det danske medielandskab. *Forum for Idræt*, 37(2), 38–71. <https://tidsskrift.dk/forumforidraet/article/view/133813>
- Zheng, J. (2018). Elite sport development in China—structure and strategy. In *Sport Policy in China* (pp. 46-78). Routledge.



## ABSTRACT

This article examines how authoritarian regimes exploit sports for geopolitical profiling and propaganda purposes, arguing that Denmark should develop a more cohesive strategy to counter this trend and enhance Danish sports diplomacy. It discusses European sports policy and advocates for the necessity of an independent, value-based Danish strategy. The article highlights the fragmented nature of Danish sports diplomacy, which is conducted by multiple organizations through various forums and channels without formal coordination. It presents proposals for structural reforms aimed at establishing a more efficient and comprehensive approach.